

УХВАЛЕНО.

Вченою радою Інституту соціології
НАН України
«28» травня 2024 р.
Протокол № 5

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

АСПРАНТСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ СЕМІНАР

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
освітній рівень	третій освітньо-науковий (PhD доктор філософії)
освітньо-наукова програма	Соціологія
вид дисципліни	Вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	Залік

Викладач: доктор соціол. наук, проф. Злобіна О.Г.

Розробник:

Злобіна О. Г., доктор соціологічних наук, професор, завідувач відділу соціальної психології

РЕКОМЕНДОВАНО

Випусковим відділом

Протокол № 4 від «14» травня 2024 р.

Завідувач відділом (Скокова Л.Г.)

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми «Соціологія»

Злобіна О.Г.

2. **Мета дисципліни** - формування у здобувачів методологічної культури здійснення наукового дослідження, розвиток компетентностей, необхідних для здійснення коректного теоретичного узагальнення результатів дослідження у формі наукового тексту.

2. Попередні вимоги до успішного опанування курсу:

1. *Знати та вміти критично оцінювати головні теоретико-методологічні підходи в сучасній соціологічній теорії*
2. *Володіти методами написання структурованої наукової роботи*
3. *Володіти навичками роботи з англійською науковою літературою*

3. Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на створення для аспірантів можливостей апробувати перші результати власних наукових досліджень у формі наукової дискусії та формує навички викладу отриманих результатів у вигляді текстів. Дослідницький семінар орієнтований на індивідуальні наукові інтереси кожного аспіранта і передбачає проведення занять в інтерактивному форматі, створення фахового середовища у форматі навчальної науково-дослідницької групи, робота в якій допоможе аспірантам набувати здатності продукувати нові ідеї, на основі переосмислення наявних та створення нових знань в обраному напрямі досліджень. Заняття мають практичний характер і проходять у формі обговорення наукових доробків аспірантів (статті, тези доповідей) запланованих до публікації. Слухачі курсу систематично представляють у письмовому вигляді проміжні результати своїх досліджень, обговорення яких в групі дозволяє зосередити увагу на опануванні навичок наукової комунікації та критичному аналізі результатів дисертаційного дослідження. Кожен учасник семінару випробовує себе послідовно у режимі захисту, критики та оцінювання, що наповнює конкретним змістом вимоги академічної доброчесності та професійної етики. Протягом курсу слухачі матимуть змогу отримати рецензування та консультації щодо методологічних та концептуальних засад власної дисертаційної роботи.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати у аспірантів здатність досягати наукових результатів, які створюють нові знання в соціології і можуть бути опубліковані у фахових наукових виданнях
- сформувати навички критично та аргументовано аналізувати наукові тексти, давати експертні оцінки публікаціям з проблематики власного дисертаційного дослідження
- розвинути навички апробації результатів власних наукових досліджень у формі наукової дискусії та стисло аргументованого викладу наукових ідей та досягнутих результатів у формі текстів наукових публікацій

5. Результати навчання за дисципліною:

Результати навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Форми оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
ЗК01	Опанувати концептуальні та методологічні знання, необхідні для аргументованого викладу власних наукових ідей у формі текстів наукових публікацій	Лекція, письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань на практичних заняттях, індивідуально-	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі у дискусійній частині лекції, в обговоренні письмових завдань колег	10

		групове обговорення, самостійна робота за темами. Теми 1-5, Тема 8		
ЗК02	Вміти планувати та реалізувати процес створення наукового тексту по результатам власного дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності	Письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань; індивідуально-групове обговорення, самостійна робота за темами Теми 1, 2, 3, 8	Усна презентація підготовлених письмових завдань Презентація тексту наукової публікації по результатах дослідження Підсумковий контроль	10
ЗК03	Виявляти глибоке розуміння англomовних наукових текстів за напрямом досліджень	Письмові індивідуальні завдання Теми 2-8	Усна презентація підготовлених письмових завдань Поточний контроль	10
ЗК04	Виявляти здатність до критичного аналізу та оцінки ідеї в наукових текстах, що представлені для обговорення, на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності	Письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань; індивідуально-групове обговорення, самостійна робота за темами Теми 2-8	Усна презентація підготовлених письмових завдань Участь у дискусії, обговоренні презентацій письмових завдань колег Поточний контроль	10
СК01	Здатність досягати наукових результатів, які створюють нові і можуть бути опубліковані у фахових наукових виданнях з соціології.	Письмовий текст наукової публікації по результатах дослідження Теми 1-8	Усна презентація тексту наукової публікації по результатах дослідження Участь у дискусії, обговоренні презентацій наукового тексту колег Підсумковий контроль	10

СК02	Вміти усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень	Письмові індивідуальні завдання Усна презентація підготовлених письмових завдань; Індивідуально-групове обговорення Теми 2-8	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі у дискусійній частині лекції, в обговоренні презентацій письмових завдань колег	10
СК04	Виявляти самостійність, прагнення до реалізації власного дослідження у передових контекстах наукової діяльності	Письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань на практичних заняттях, індивідуально-групове обговорення, самостійна робота за темами Теми 1-8	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі у дискусійній частині лекції, в обговоренні презентацій письмових завдань колег	10
СК05	Вміти ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері власного наукового дослідження	Письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань на практичних заняттях, індивідуально-групове обговорення, самостійна робота за темами Теми 2,3,6,8	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі в обговоренні презентацій письмових завдань колег	10
СК06	Виявляти здатність критично аналізувати та вдосконалювати власні дослідження та дослідження, представлені на обговорення з урахуванням сучасних тенденції розвитку соціології	Письмові індивідуальні завдання, усна презентація підготовлених письмових завдань на практичних заняттях, індивідуально-групове обговорення, самостійна робота за темами Тема 7, 8	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі у дискусійній частині лекції, в обговоренні презентацій письмових завдань колег	10

СК07	Вміти аналізувати та оцінювати сучасний стан та тенденції розвитку соціологічних досліджень в межах теми власного дисертаційного проекту та проектів, представлених на обговорення	Письмове індивідуальне завдання Усна презентація підготовлених письмових завдань; Індивідуально-групове обговорення Тема 4,8	Оцінка індивідуальних письмових завдань Поточний контроль участі у дискусійній частині лекції, в обговоренні презентацій письмових завдань колег	10
------	--	---	---	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)			Загальні компетентності		Спеціальні компетентності		
	ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	ЗК05	СК01	СК02	СК03
РН02. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми соціології державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних наукових виданнях.	ЗК01	ЗК03	–	СК02	СК06	СК07	–	–
РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема результати емпіричних досліджень та теоретичного аналізу соціальних систем і процесів, наявні соціологічні дані.	ЗК01	ЗК02	ЗК04	СК02	СК05	СК06	СК07	–
РН06. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.	ЗК01	–	–	СК01	СК04	СК06	СК07	–

7. Схема формування оцінки.

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Презентація тексту наукової публікації по результатах дослідження	19-20	Наукову публікацію завершено для передачі у фахове видання і рекомендована науковим керівником,
	17-18	Наукову публікацію в цілому сформовано, але остаточно не завершено, тези підготовлені на основі публікації презентовані/прийняті до презентації на науковій конференції (науковому семінарі)
	15-16	Підготовлений драфт наукової публікації та тези для презентації дослідження на фахових обговореннях
	12-14	Підготовлені окремі фрагменти наукової публікації складають більше 50% запланованого обсягу, однак цілісний текст відсутній

	1-10	Підготовлені фрагменти тексту складають менше 50% загального обсягу
Участь ї у дискусійній частині лекції, в обговоренні презентацій письмових завдань колег	4-5	Активна участь у дискусіях; фахова постановка питань, аргументовані і логічні зауваження.
	2-3	Активна участь у обговоренні, аргументовані зауваження; але складності з формулюванням питань.
	1	Одиночні репліки і запитання. Фрагментарна залученість до дискусії.
	0	Відсутність на лекції, практичній
Індивідуальна письмова робота	9-10	Роботу подано вчасно. Автор демонструє високий рівень оволодіння теоретико-методологічними засадами здійснення соціологічного дослідження, поставлені завдання вирішуються чітко та послідовно
	6-8	Роботу подано вчасно. Автор демонструє певний рівень оволодіння теоретико-методологічними засадами здійснення соціологічного дослідження але викладу не вистачає чіткості та послідовності
	1-5	Робота має суттєві недоліки - поставлені завдання не вирішені, автор припускається методологічних та методичних помилок Переважають загальні фрази замість змістовного викладу
	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін без поважних причин або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи контролю знань аспірантів:

- усний контроль (обговорення підготовлених повідомлень);
- письмовий контроль (індивідуальні письмові роботи);
- самоконтроль

Поточний контроль проводиться за результатами роботи аспірантів на практичних заняттях, шляхом оцінювання, індивідуальних завдань, есе, презентацій тощо.

Об'єктом оцінювання знань аспірантів є програмний матеріал навчальної дисципліни, який перевіряється під час поточного і підсумкового контролю з метою встановлення рівня і якості засвоєння знань, формування необхідних для майбутньої професійної діяльності навичок і вмінь.

При поточному контролі оцінюється: активність роботи аспірантів на семінарських або практичних заняттях, результати виконання ними індивідуальних завдань, якість підготовлених письмових завдань або тематичних повідомлень.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів аспірантів, відповідей на поставлені викладачем питання, оцінці виконання завдань, оцінок виконання самостійних робіт. Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків.

Переважною письмовою формою контролю є написання підсумкового есе за змістом курсу з урахуванням наукових інтересів аспіранта.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання у формі ЗАЛКУ:

Залік – виставляється за результатами роботи аспіранта впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

- умови допуску до підсумкового оцінювання:

У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 35 балів) або «незадовільно» (35-59 балів) аспірант повинен додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і повторно

перескласти підсумковий контроль. Слухач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо».

7.2 Організація оцінювання:

Викладач оцінює роботу аспіранта на кожному занятті, бали нараховуються за всі форми робіт, яка передбачені для опрацювання конкретних тем, відповідно до вимог і критеріїв оцінювання. Загальні умови визначення навчального рейтингу аспіранта наведені в таблиці:

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Індивідуальне письмове завдання (теми 2-7)	6	7	42
Участь в дискусійній частині лекції та обговоренні доповідей (теми 1-8)	9	2	18
Презентація тексту наукової публікації по результатах дослідження (тема 8)	1	40	40
		Разом	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

A (відмінно)	90-100
B (дуже добре)	82-89
C (добре)	75-81
D (задовільно)	65-74
E (достатньо)	60-64
FХ (незадовільно)	35-59
F(неприйнятно)	0-34
Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

8. Структура навчальної дисципліни «Аспірантський долідницький семінар»

Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	Тема 1. Принципи викладу наукових ідей у формі академічного тексту	2		8
2	Тема 2. Визначення проблематики тексту наукової публікації		2	8
3	Тема 3. Визначення вихідних структурних елементів наукового тексту		2	8
4	Тема 4. Критичний огляд літератури, яка стосується досліджуваної тематики та аргументований виклад потенційної наукової новизни результатів дослідження		4	8
5	Тема 5. Опис методології та методів дослідження та аргументація їх вибору		4	8
6	Тема 6. Опис та обговорення результатів дослідження		4	8

7	Тема 7. Обґрунтування висновків, план подальших досліджень, опис потенційних ризиків, обмежень проведеного дослідження		2	8
8	Тема 8. Підсумкове обговорення і взаємне оцінювання представлених наукових текстів. Оцінка досвіду, здобутого завдяки семінару та його значення для виконання дисертаційного дослідження.		4	8
	ВСЬОГО	2	22	66

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій - 2 год.

Практичні заняття- 22 год.

Самостійна робота - 66 год.

Зміст навчальної дисципліни «Аспірантський дослідницький семінар»

№	Номер та назва теми	Структура
1	Тема 1. Принципи викладу наукових ідей у формі академічного тексту	1. Змістове наповнення академічного тексту. 2. Інтертекстуальність академічного тексту 3. Структура академічного тексту 4. Смісловий аналіз композиційних елементів академічного тексту.
2	Тема 2. Визначення проблематики тексту наукової публікації	1. Опис запропонованої теми дисертаційного дослідження 2. Виклад дослідницьких запитань 3. Аргументація обраної форми підготовки наукового тексту
3	Тема 3. Визначення вихідних структурних елементів наукового тексту	1. Формулювання мети публікації 2. Визначення завдань 3. Формулювання гіпотез дослідження
4	Тема 4. Критичний огляд літератури та обґрунтування наукової новизни власного дослідження	1. Мета огляду літератури 2. Пошук відповідної літератури 3. Особливості узагальнення та структурування інформації 4. Обґрунтування новацій власного підходу
5	Тема 5. Методологія та методи дослідження	1. Опис методології та методів попередньо здійснених досліджень 2. Аргументація вибору власної методології та методів
6	Тема 6. Опис та обговорення результатів дослідження	1. Характеристика вибірки та інструментарію дослідження 2. Виклад отриманих результатів 3. Обговорення результатів
7	Тема 7. Висновки та перспективи дослідження	1. Обґрунтування висновків 2. План подальших досліджень, 3. Потенційні ризики та обмеження проведеного дослідження
8	Тема 8. Презентація наукової публікації	1. Підсумкове обговорення і взаємне оцінювання представлених наукових текстів. 2. Оцінка досвіду, здобутого завдяки семінару та його значення для виконання дисертаційного дослідження
9	Підсумковий контроль	Залік

Рекомендовані джерела

Browne, M.N., Keeley, S. M. (2007). Asking the right questions. A guide to critical thinking. 8th ed. New Jersey : Prentice-Hall.

<https://e-learning.rada.gov.ua/storage/180/Brownr-and-Keeley----Asking--the-Right-Questions---A-Guide-to-Critical-Thinking.pdf>

Locke, L.F. Spirduso, W.W. Silverman, S.J. (2013). Proposals that work: A guide for Planning Dissertations and Grant Proposals, 5th ed. Sage Publications,.

Kotzé, T. (2007). Guidelines on writing a first quantitative academic article. 2nd ed. University of Pretoria

Rudestam, K.E.; Newton, R.R. (2007). Surviving your Dissertation: A Comprehensive Guide to Content and Process, 3rd ed. Sage Publications.

Schutt, R. K. (2009). Investigating the Social World: The Process and Practice of Research. 6th edition. Pine Forge Press.

Додаткова література визначається учасниками аспірантського семінару самостійно, виходячи з теми власного наукового проекту